JORDFORTÆLLINGENS HISTORIER – UDFORSNINGENS OG KOLONISERINGENS TIDER SET I JORDENS LINSE

Link til feedbackformular og QR-kode:https://ecolise.eu/curiosoil-lesson-plan-form-DA

Emne:**Integration af historie/miljøvidenskab**
Varighed: 45 minutter (kan være meget længere, hvis der afsættes mere tid til diskussioner)
Aldersgruppe: elever i gymnasiet (14-16 år)
Emne: Udforskningens og koloniseringens tidsalder: fokus på miljø- og jordbundspåvirkning
Forbindelse til Curiosoil-værktøjer: Lager for jordbilleder

LÆRINGSRESULTATER

Viden
- Forstå den centrale tidslinje og motivationer bag europæisk kolonisering og dens indvirkning på den lokale og slavebundne befolkning (15.-18. århundrede)
- Identificer de vigtigste afgrøder og landbrugspraksisser, der blev udvekslet under den colombianske udveksling
- Anerkend de miljømæssige og jordbundsmæssige konsekvenser af kolonialt plantagelandbrug
- Forstå forbindelsen mellem jordbundens sundhed og bæredygtige versus udnyttende landbrugspraksisser

Færdigheder
- Analyser primære og sekundære historiske kilder relateret til kolonialt landbrug
- Sammenlign og kontrastér prækoloniale og koloniale arealanvendelsespraksisser og anerkend oprindelig jordforvaltning.
- Evaluer de langsigtede miljømæssige konsekvenser af historiske begivenheder
- Skab visuelle repræsentationer af komplekse historisk-miljømæssige forhold

Kompetencer
- Kritisk tænkning om sammenhængen mellem menneskets historie og miljøforandringer
- Historisk empati og forståelse af flere perspektiver, der giver synlighed til ikke-vestlige tankegange og bliver bevidst om de skader, som kolonisering har forårsaget.
- Miljøbevidsthed og forståelse af jord som et levende økosystem og en ikke-fornyelig ressource
- Samarbejdsorienteret problemløsning og kreative præsentationsevner

LÆRINGSMÅL I SAMMENHOLDEN MED JORDKOMPETENCEOMRÅDER

1. Jordens liv og funktioner
Indikatorer: Eleverne kan forklare, hvordan jorden er vært for forskellige økosystemer (jordens fødenet), understøtter plantevækst, vandregulering og kulstoflagring.
Beskrivelser: Eleverne vil forstå, hvordan kolonial monokultur forstyrrede jordens naturlige funktioner og førte til nedbrydning.

2. Jordbundens diversitet
Indikatorer: Eleverne kan identificere forskellige jordtyper og forklare, hvordan jordbundens egenskaber varierer efter region og klima.
Beskrivelser: Eleverne vil sammenligne jordtyper i Europa vs. Amerika og forstå, hvordan forskellige afgrøder blev tilpasset forskellige jordtyper og klimaer, og hvordan introduktionen af nye afgrøder og forvaltningspraksis igen ændrede jordbunden.

3. Jordbundstrusler
Indikatorer: Eleverne kan identificere historiske og nutidige trusler mod jordens sundhed.
Beskrivelser: De studerende vil analysere, hvordan plantagelandbrug, skovrydning og intensiv monokultur førte til jorderosion, næringsstofudtømning og langvarig nedbrydning.

4. Jordløsninger
Indikatorer: Eleverne kan foreslå løsninger til jordbeskyttelse og -genopretning.
Beskrivelser: Studerende vil kontrastere udnyttende koloniale praksisser med oprindelige bæredygtige landbrugsmetoder og moderne bevaringsteknikker.

LEKTIONENS STRUKTUR

Aktivitet 1: Åbning af krog
Varighed: 8 minutter

Beskrivelse
Eleverne undersøger forskellige jordprøver/billeder fra Curiosoil-depotet – for eksempel sand, skovjord (inklusive dækjord/strøelse), agerjord, jord tæt på en flod eller sø og nedbrudt/forurenet jord. De foretager observationer og forudsigelser om, hvad der kan have forårsaget forskellene.

Materialer
- Ryd beholdere med forskellige jordprøver eller billeder, hvis den faktiske jord ikke er tilgængelig
- Forstørrelsesglas
- Observationsark

Opsætningsvejledning
Placer jordprøver/trykte billeder på stationer rundt om i lokalet. Del klassen op i par.

Trin-for-trin proces
1. Eleverne observerer jordprøver og noterer farve, tekstur og synligt organisk materiale. Spørgsmål: Hvad tror du forårsagede forskellene mellem disse jordprøver? Hvilken jord tror du ville være bedre til dyrkning af afgrøder? Hvorfor?

2. Eleverne nedskriver hypoteser om, hvad der forårsagede forskellene.

3. Hurtig gallerivandring, hvor parrene deler én observation.

4. Læreren afslører, hvordan dette forbindes med kolonihistorien og introducerer lektionens mål.

Indspilning
Eleverne udfylder observationsskema, der sammenligner jordens egenskaber.

Karakteristisk	Hvad jeg ser	Hvad jeg tror, dette betyder
Farve		
Tekstur (ru, glat, smuldrende)		
Synligt organisk materiale (blade, rødder osv.)		
Fugtighedsniveau		

Andre observationer

Aktivitet 2: Det store byttekortlægningsspil
Varighed: 15 minutter (kan være meget længere, hvis der er tid til diskussion)

Beskrivelse
Interaktiv gulvkortlægningsaktivitet, hvor eleverne fysisk bevæger sig rundt og repræsenterer afgrøder, jordens næringsstoffer og koloniale påvirkninger på tværs af kontinenter.

Materialer
- Stort verdenskort projiceret/tegnet på gulvet. Hvis det ikke er teknisk muligt, kan du bruge et trykt kort og skakbrikker, eller projicere kortet på en hvid tavle og bruge magneter.
- Farvede kort, der repræsenterer afgrøder
- Jordpoletter
- Karakterrollekort
- Bevægelsessporingsark

Opsætningsvejledning
Ryd plads til etagekortet eller forbered projektion af kortet. Forbered rollekort og afgrødekort. Tildel eleverne forskellige kontinenter som startpositioner.

Trin-for-trin proces
1. Eleverne modtager roller og startpositioner på kortet.

2. Udvekslingsrunde 1 - Eleverne flytter afgrøder mellem kontinenter efter lærerens historiske tidslinje.

3. Udvekslingsrunde 2 - Eleverne flytter nu jordbrikker, der viser, hvor intensivt landbrug udtømte jorden.

4. Eleverne i rollen diskuterer virkningerne fra deres karakters perspektiv.

5. Debriefing af placering – hvor endte jordbrikkerne?

Indspilning
Eleverne markerer deres bevægelsesruter og den endelige jordmarkørfordeling på individuelle kort.

Refleksionsspørgsmål
Hvor forekom den største jordforringelse? Hvorfor?
Hvilke afgrøder forårsagede de største jordproblemer?
Hvordan havde din karakter det med disse ændringer?

Udforskningens tidsalder og historisk tidslinje for jordpåvirkning

1492 Columbus når Amerika
Jordpåvirkning: Begyndelsen af store ændringer i arealanvendelsen

1493-1500 Den colombianske udveksling begynder
Afgrøder til Europa: Kartofler, tomater, majs, bønner
Afgrøder til Amerika: Sukkerrør, kaffe, ris, hvede
Jordpåvirkning: Introduktion af ikke-hjemmehørende afgrøder

1500-1550 Spanske conquistadorer etablerer kolonier
Jordbundspåvirkning: Ødelæggelse af oprindelige terrassesystemer, storstilet minedrift forstyrrer landskaber

1550-1600 Plantagesystemet udvikles
Salg af afgrøder: Sukker i Caribien, tobak i Virginia
Jordpåvirkning: Første større jordforringelse fra monokultur

1600-1650 Intensiveringen af slavehandlen i Atlanten
Landbrugsviden: Afrikanere medbringer ris og landbrugsteknikker
Jordbundspåvirkning: Intensivt plantagelandbrug udvides

1650-1700 Sukkerplantager dominerer Caribien
Miljøeffekt: Massiv skovrydning
Jordpåvirkning: Alvorlig erosion og næringsstofudtømning

1700-1750 Tobaksplantager udvides i Nordamerika
Landbrugspraksis: Kontinuerlig tobaksdyrkning
Jordpåvirkning: Tobaksudtømte områder forladt

1750-1800 Bomuld får stor betydning i det amerikanske syd
Teknologi: Bomuldsgin øger produktionen
Jordpåvirkning: Bomuldsmonokultur ødelægger jorden i hele Syden

Printbare materialer

Jordmærker (udskriv på grønt og brunt papir - klip ud)

🌱 SUND JORD 🌱
Rig på næringsstoffer
Understøtter forskellige afgrøder
Holder godt på vandet

⚠️ NEDBRUDT JORD ⚠️
Næringsstoffer udtømt
Erosionsproblemer
Dårlige afgrødeudbytter

Afgrødeudvekslingskort (Udskriv på gult papir - klip ud)

🥔 KARTOFLER
Fra: Amerika
Til: Europa
Effekt: Forbedret ernæring, overdreven afhængighed af kartofler i Irland og den irske kartoffelhungersnød

🍅 TOMAT
Fra: Amerika
Til: Europa
Indvirkning: Nyt køkken

🌽 MAJS/KORN

Fra: Amerika
Til: Europa og Afrika
Indvirkning: Befolkningstilvækst

🍬 SUKKERRØR
Fra: Europa til Amerika
Effekt: Plantagesystem, konservering af fødevarer (marmelade), forringet tandhygiejne
Jordpåvirkning: NEDBRYDNING

🚬 TOBAK
Fra: Amerika til Europa
Indvirkning: Salgsafgrødeøkonomi
Jordpåvirkning: ALVORLIG NEDBRYDNING

☕ KAFFE
Fra: Afrika/Arabien til Amerika
Indvirkning: Plantagesystem
Jordpåvirkning: EROSION

Karakterrollekort (print nok til alle elever, fordel tilfældigt)

INDIGEN LANDMAND - AMERIKA

Din rolle: Taíno-/aztekisk-/inkabonde (før 1492)

Dine landbrugsmetoder:
- Tre søstre driver landbrug (majs, bønner, squash sammen)
- Sædskifte for at bevare jordens sundhed
- Terrassering på bjergskråninger for at forhindre erosion
- Brug af naturlig gødning

Dit perspektiv:
- Jorden er hellig og skal bevares
- Landbrug arbejder MED naturen, ikke imod den
- Jordbundssundhed = samfundssundhed
- Bæredygtige praksisser, der er gået i arv fra generation til generation

Under aktiviteten:
- Start med SUND JORD-brikker
- Forklar hvordan dine metoder beskytter jorden
- Vis omsorg, når kolonister ankommer

EUROPÆISK KOLONIST - PLANTAGEEJER

Din rolle: Spansk/portugisisk/engelsk/fransk/hollandsk kolonist (1500-1600-tallet)

Dine mål:
- Find guld og værdifulde afgrøder
- Etablere rentable kolonier
- Send rigdom tilbage til Europa
- Udnyttelse af oprindelige folk og slaver bragt fra Afrika.

Din landbrugstilgang:
- Store plantager til enkeltafgrøder

- Hurtig profit er vigtigere end jordsundhed
- Brug af slavearbejde til intensivt landbrug
- Ryd skove til landbrugsjord

Under aktiviteten:
- Tag SUND JORD-brikker og byt dem til NEDBRUDTE
- Fokus på at flytte værdifulde afgrøder til Europa
- Begrunde handlinger baseret på økonomiske behov

SLAVERET AFRIKANSK LANDMAND

Din rolle: Slave på kolonial plantage (1600-1700-tallet)

Din baggrund:
- Medbragte landbrugsviden fra Afrika
- Tvunget til at arbejde på sukker-/tobak-/bomuldsplantager
- Forstår bæredygtigt landbrug, men kan ikke praktisere det
- Vil du dyrke mad til din familie

Din situation:
- Skal følge plantageejerens ordrer
- Ved at jorden bliver beskadiget
- Prøv at dyrke din egen mad på små, ofte utilstrækkelige parceller på en bæredygtig måde
- Videregiv traditionel viden i hemmelighed

Under aktiviteten:
- Observer jordforringelsen
- Husk bæredygtige praksisser fra Afrika
- Begrænset magt til at ændre landbrugsmetoder

EUROPÆISK KØBMAND

Din rolle: Repræsentant for et portugisisk/spansk/fransk/hollandsk/engelsk handelsselskab

Dit fokus:
- Maksimere profitten fra kolonial handel
- Forbind europæiske markeder med koloniale produkter
- Investér i de mest profitable afgrøder
- Udvide handelsnetværk

Dine prioriteter:
- Hurtigt afkast af investeringen
- Store mængder værdifulde afgrøder
- Lave produktionsomkostninger
- Markedsefterspørgsel i Europa

Under aktiviteten:
- Fokus på at flytte afgrøder med høj værdi
- Mindre bekymret for jordens sundhed
- Øge efterspørgslen efter plantagelandbrug

Bevægelsessporingsark

Runde 1: Afgrødeflytning (1492-1600)

Spor dine bevægelser på kortet.

Tidsperiode	Beskær/element	Fra	Til	Hvorfor?
1492-1520				
1520-1550				
1550-1600				

Runde 2: Ændringer i jordens sundhed (1600-1750)
Spor jordtokens bevægelser.

Beliggenhed	Begyndelsen af ændringer	Slut på ændringer	Årsag til ændring
De caribiske øer			
Nordamerika			
Sydamerika			
Europa			

Aktivitet 3: Forberedelse til debat om plantage vs. oprindeligt landbrug
Varighed: 12 minutter (kan være meget længere)

Beskrivelse
Eleverne arbejder i hold for at forberede argumenter, der sammenligner kolonialt plantagelandbrug med oprindelige landbrugsmetoder, med fokus på jordens påvirkning.

Materialer
- Faktakort om plantagelandbrug (ANNEX)
- Undersøg faktakort om indfødte tre søstres landbrug, terrassering osv. (ANNEKS)
- Skabeloner til debatforberedelse (BILAG)
- Flipoverpapir og tuscher

Opsætningsvejledning
Del klassen op i 4 hold: 2 hold undersøger plantagers påvirkning, 2 hold undersøger oprindelige metoder

Trin-for-trin proces
1. Holdene modtager forskningsmaterialer og rolletildelinger.
2. Holdene undersøger og forbereder centrale argumenter om jordens påvirkning.
3. Holdene laver visuelle hjælpemidler, der viser deres landbrugsmetoders jordbundspåvirkning.
4. Hurtig øvelsesrunde i holdene.

Indspilning
Holdene udfylder forberedelsesark til argumenter med beviser og visuelle repræsentationer

Faktakort om forskning

FAKTAKORT OM PLANTAGELANDBRUG

FAKTA OM SUKKERPLANTAGE

Miljøpåvirkning:
Nødvendig rydning af hele skove
Brugt svedjebrug
Forårsagede massiv jorderosion på bjergskråninger
Forurenede vandkilder med procesaffald

Jordforringelse:
Kontinuerlig sukkerrørsudtømning af kvælstof
Ingen sædskifte praktiseres
Muldjord skyllet væk i tropisk regn
Mange caribiske øer er stadig i bedring i dag

Ødelæggelsens omfang:
Barbados mistede 95% af sine skove
Haitis bjerge viser stadig erosionsspor
Jordproduktiviteten faldt med 70 % på 100 år

FAKTA OM TOBAKSPLANTAGER

Landbrugspraksis:
Tobak plantet på de samme marker år efter år
Kræver 18 måneders intensiv dyrkning
Brugte svedjerydning til at rydde skove
Ingen gødning eller jordbevaring anvendt

Jordpåvirkning:
Tobak er en "jordudmattende" afgrøde
Udtømmer næringsstoffer hurtigere end de fleste planter
Forårsagede alvorlig erosion på Virginias bjergskråninger
Landmænd forlod "udslidte" marker

Historiske beviser:
Thomas Jefferson bemærkede jordforringelse
George Washington prøvede sædskifte
Mange plantager flyttede vestpå for at få frisk jord

FAKTA OM KAFFEPLANTAGE

Miljøændringer:
- Erstattede mangfoldige regnskove med en enkelt afgrøde
- Fjernede skyggende træer, der beskyttede jorden
- Oprettede monokulturplantager
- Brugte intensiv kemisk forarbejdning

Jordbundskonsekvenser:
- Øget erosion uden skovdække
- Reduceret biodiversitet i jorden
- Kemisk forarbejdning af forurenede vandveje
- Jordkomprimering fra tunge maskiner

Moderne forbindelser:
- De samme problemer fortsætter i dag

- Fairtrade-kaffe fremmer jordens sundhed
- Skyggedyrket kaffe beskytter jorden bedre

FAKTAKORT OM OPREGNSKAB LANDBRUG

TRE SØSTRE LANDBRUG

Systemet
Majs: Giver høje stilke, som bønner kan klatre i
Bønner: Fikser kvælstof i jorden for at fodre majs og squash
Squash: Store blade skygger for jorden og forhindrer ukrudt

Jordfordele:
- Kvælstoffiksering gøder jorden naturligt
- Jorddække forhindrer erosion
- Diverse rodsystemer forbedrer jordstrukturen
- Intet behov for ekstern gødning

Bæredygtighed:
- Systemet kan fortsætte på ubestemt tid
- Forbedrer jorden over tid
- Brugt i over 1.000 år af oprindelige folk
- Moderne økologiske landmænd kopierer nu denne metode

ANDINSK TERRASSERING

Ingeniørvidunder:
- Inkaerne byggede terrasser på stejle bjergskråninger
- Stenmure holdt jorden på plads
- Vandingskanaler bragte vand til afgrøderne
- Forskellige afgrøder i forskellige højder

Jordbevarelse:
- Forebyggede erosion på bjergskråninger
- Oprettet nyt landbrugsjord
- Forbedret væskeophobning
- Byggede rig, dyb jord over generationer

Langsigtet succes:
- Mange terrasser bruges stadig i dag (over 500 år senere)
- Jorden forbliver frugtbar og produktiv
- Understøtter forskellige afgrødesorter
- Model for moderne bæredygtigt landbrug

MAYA-SKOVHAVER

Integreret system:
- Kombinerede træer, buske og jordafgrøder
- Efterlignet naturlig skovstruktur
- Omfatter frugttræer, lægeplanter og fødevareafgrøder
- Opretholdt skovbiodiversitet

Jordbundens sundhed:
- Bladstrøelse og husdyrgødning gav naturlig gødning

- Trærødder forhindrede erosion
- Diverse planter understøttede jordens mikroorganismer
- Ingen jordforringelse over århundreder

Moderne relevans:
- En af de vigtigste inspirationskilder for moderne bæredygtige landbrugsbevægelser som "permakultur"
- Mere produktiv end monokultur (diversitetsfordele vs. stordriftsfordele)
- Understøtter biodiversitet og jordbundssundhed
- Modstandsdygtig over for klimaforandringer

SKABELON TIL DEBATFORBRETTELSE

Hold: _____ Position: _____

Vores hovedargument:

Beviser, der understøtter vores holdning:

Fakta nr. 1:

Kilde: _____
Fakta nr. 2:

Kilde: _____
Fakta nr. 3:

Kilde: _____

Vores landbrugsmetode	Jordpåvirkning	Bevis
	Positiv:	
	Negativ:	
	Langsigtet:	

Modargumenter vi forventer:

Vores svar: _____

Vores svar: _____
Plan for visuel hjælp:
Hvad skal vi tegne/vise?

Talende roller:
Indledende argument: _____
Bevisfremlægger: _____
Visuel forklaring: _____
Afsluttende argument: _____

<u>Aktivitet 4: Jordhistorier-gallerivandring og minidebatter</u>

Varighed: 8 minutter (kan være meget længere)

Beskrivelse
Holdene præsenterer deres resultater gennem en gallerirundgang, efterfulgt af mini-debatter om bæredygtigt vs. udnyttende landbrug.

Materialer
- Præsentationsmaterialer fra tidligere aktivitet
- Stemmepunkter til peer assessment
- Evalueringsrubrikker

Opsætningsvejledning
Opsæt galleri-gangstationer rundt om rummets omkreds

Trin-for-trin proces
1. Gallerirundgang - studerende ser alle holdpræsentationer
2. Minidebatformat – plantagehold vs. indfødte landbrugshold præsenterer nøgleargumenter
3. Klassen stemmer om de mest overbevisende beviser og diskuterer relevansen for moderne landbrug

Indspilning
Peer-evalueringsskemaer og refleksion over de mest overbevisende argumenter (BILAG)

GALLERIRUNDGANG & DEBAT EVALUERING

Evaluering af teampræsentationer

Hold 1 - Plantagelandbrug:

Kriterier	Fremragende (4)	God (3)	Fair (2)	Trænger til arbejde (1)
Historisk nøjagtighed	☐	☐	☐	☐
Beviser for jordpåvirkning	☐	☐	☐	☐
Kvaliteten af visuelle hjælpemidler	☐	☐	☐	☐
Klar præsentation	☐	☐	☐	☐

Bedste pointe fremført: _____

Hold 2 - Oprindeligt landbrug:

Kriterier	Fremragende (4)	God (3)	Fair (2)	Trænger til arbejde (1)
Historisk nøjagtighed	☐	☐	☐	☐
Beviser for jordpåvirkning	☐	☐	☐	☐

Kvaliteten af visuelle hjælpemidler	☐	☐	☐	☐
Klar præsentation	☐	☐	☐	☐

Bedste pointe fremført: _____

Debatvurdering:

Mest overbevisende argument samlet set:

☐ Plantagelandbrugsteam ☐ Oprindeligt landbrugsteam

Hvorfor? _____

Det mest overraskende jeg lærte:

Forbindelse til moderne landbrug:

Selvrefleksion:
Mit deltagelsesniveau i dag: ☐ Fremragende ☐ God ☐ Rimelig ☐ Dårlig

Én ting jeg har bidraget med til mit team:

Én ting jeg lærte om jord og historie:

Et spørgsmål jeg stadig har:

Aktivitet 5: Moderne forbindelser og opsummering
Varighed: 5 minutter

Beskrivelse
Hurtig brainstorming, der forbinder historiske jordbundslektioner med nutidige miljøudfordringer

Trin-for-trin proces
1. Eleverne skriver én moderne parallel til kolonial jordforringelse
2. Del eksempler og se en forhåndsvisning af forbindelserne til næste lektion

---

Vurdering

Formativ vurdering
- Observation under jordprøveundersøgelse og hypotesedannelse
- Deltagelse i kortlægningsspil og rollespil
- Kvaliteten af argumenterne udviklet under debatforberedelsen
- Samarbejde og engagement under gruppeaktiviteter

Summativ vurdering
- Færdige bevægelseskort, der viser forståelse af virkningerne på den colombianske børs
- Holdpræsentationskvalitet og historisk nøjagtighed
- Individuel refleksion, der forbinder historiske og moderne jordbundsudfordringer
- Exit ticket: "Hvordan ændrede kolonial landbrug jordens sundhed, og hvad kan vi lære af dette i dag?"

Differentieringsstrategier

For avancerede elever
- Angiv yderligere primære kildedokumenter om kolonialt landbrug
- Udfordre dem til at undersøge specifikke plantageafgrøder og deres unikke jordbundspåvirkning
- Bed dem om at lede minipræsentationer under gallerirundvisningen
- Udvidet forskning i moderne bæredygtige landbrugsløsninger

For elever, der kæmper
- Tilbyd visuelle hjælpemidler og forenklede faktakort
- Gå sammen med stærkere partnere under samarbejdsaktiviteter
- Tilbyd sætningsstartere til debatforberedelse
- Fokuser på konkrete observationer frem for abstrakte sammenhænge

For studerende, hvis modersmål ikke er undervisningssproget
- Giv en liste over nøgleord med visuel støtte før lektionen
- Inkluder flere visuelle og kinæstetiske aktiviteter (kortlægningsspil, gallerivandring)
- Tillad samarbejde med tosprogede jævnaldrende
- Tilbyd flersprogede ressourcer til udvidelsesaktiviteter

Udvidelsesaktiviteter

Øjeblikkelige forlængelser
- Lav en tidslinje, der viser accelerationen af jordnedbrydningen i kolonitiden
- Undersøg én specifik kolonial afgrøde og dens miljøpåvirkning
- Design en infografik, der sammenligner oprindelige vs. koloniale landbrugsmetoder

Hjemmeundervisning
- Interview familiemedlemmer om traditionelle landbrugsmetoder i deres regioner
- Undersøg aktuelle jordbevaringsindsatser i deres lokalområde
- Lav en tegneserie med en "jordhistorie", der viser rejsen fra sund til forringet jord i kolonitiden

Sundheds- og sikkerhedshensyn
- Sørg for, at jordprøverne er sikre at håndtere
- Sørg for håndsprit efter jordobservationsaktivitet
- Rydde stier til gulvkortlægningsaktivitet for at forhindre fald
- Overvåg gruppedynamikken under debataktiviteter for at sikre respektfuld diskurs

Henvisning til pensumindhold

Denne lektion omhandler:
- Europæisk udforskning og ekspansion (15.-18. århundrede)
- Den colombianske børs og dens virkninger
- Koloniale økonomiske systemer og deres miljømæssige konsekvenser
- Introduktion til miljøhistoriske begreber

- Tværfaglige forbindelser med miljøvidenskab

Lærerens forberedelsesnotater

- Udskrivningsinstruktioner
- Jordbrikker: 20 grønne, 20 brune brikker
- Karakterrollekort: 6-8 af hver rolle (juster efter klassestørrelse)
- Afgrødekort: 15-20 af hver afgrødetype
- Arbejdsark: et pr. elev
- Faktakort: 2 sæt af hvert kort til holdforskning